

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

О. Б. Червенко

УКРАЇНСЬКА ФОЛЬКЛОРИСТИКА ТА ЕТНОЛОГІЯ В БОЛГАРІЇ

Български фолклор. Кн. 3/4 : Фолклористика в Украйна. Фолклористика в Україні / Съставители : С. Петкова, Л. Вахнина. – София : Българска академия на науките, 2011. – 202 с.

Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України та Інститут етнології і фольклористики з Етнографічним музеєм БАН давно пов'язують добрі наукові взаємини, спільні міжакадемічні проекти та польові дослідження. Помітним виявом реалізації співпраці науковців обох країн стало видання спецвипуску журналу «Народна творчість та етнографія» (з 2011 р. – «Народна творчість та етнологія»), присвяченого болгарській фольклористиці,

та розділ «Болгарська етнологія» у двотомнику «Сучасна зарубіжна етнологія», що вийшов друком у Києві.

У Софії, завдяки ініціативі головного редактора журналу «Български фолклор» («Болгарський фольклор») проф. Свет-

ли Петкової та керівника спільного проекту з болгарської сторони проф. Міли Сантової, було видано спецвипуск «Фольклористика в Україні» (Български фолклор. – София : Изд-во БАН, 2011. – Кн. 3/4. – 202 с.). Слід згадати й належну роль у підтримці цього проекту проф. Каті Михайлової, щирого популяризатора української культури в Болгарії та інших країнах Європи. Авторський колектив нового спецвипуску представляють співробітники Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Укладачі спецвипуску: С. Петкова (головний редактор, старший науковий співробітник Інституту етнології та фольклористики з Етнографічним музеєм БАН) та Л. К. Вахніна (завідувач відділу мистецтва та народної творчості зарубіжних країн ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України).

Видання містить такі рубрики: «Наука вчора й сьогодні», «Словесні традиції», «Обрядове й нормативне знання», «Діалог між культурами», «Візуальні форми», «Огляд» та «Публікації».

У номері представлено статті відомих українських дослідників – фольклористів та етнологів, які дають змогу болгарському читачеві ознайомитися з надзвичайно широким колом проблематики сучасного народознавства.

Відкриває спецвипуск журналу стаття академіка НАН України, директора Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України Г. А. Скрипник «Історія виникнення і наукова діяльність Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського НАН України», присвячена 90-річчю наукової діяльності установи. Подано ґрунтовний аналіз наукової та організаційної діяльності відділів Інституту, основних фундаментальних праць, періодичних видань, здійснено огляд міжнародної діяльності закладу.

У статті Н. С. Шумади «Болгарські фольклористи в першій половині XIX ст. в Одесі» подано детальний аналіз етапів

збирання, публікації та популяризації болгарського фольклору на Півдні України. Знана в Болгарії дослідниця звертається до теоретичних аспектів болгарської фольклористики, питань взаємин болгарських фольклористів з українськими вченими, наголошуючи на важливості підготовки бібліографічних покажчиків.

Постаті відомого поета, перекладача, ученого-славіста, академіка М. Т. Рильського присвячена стаття Т. П. Рудої «Максим Рильський і фольклор». Болгарська тематика завжди була в його поетичній творчості, перекладах, а також наукових есе.

Сучасний стан славістичної фольклористики в Україні від кінця ХХ ст. до нашого часу аналізує у своїй розвідці Л. К. Вахніна. Про роль фольклору в збереженні генетичного коду нації та стан української фольклористики на сучасному етапі читає довідається зі сторінок статті М. К. Дмитренка «Український фольклор і фольклористика в умовах глобалізації».

У студії Т. М. Шевчук і П. П. Сосенка на прикладах болгарського та українського фольклору розглядається міфічний мотив викрадення місяця і зірок. До аналізу поетичних особливостей і традиційних уявлень тематичного циклу поховальних плачів за дітьми на матеріалі української та балканослов'янської традиції (болгарської, македонської, сербської) звернулася О. О. Микитенко. Явища фіксації та публікації фольклорного анекдоту, окреслюючи власну стратегію записування згаданого жанру, представила І. І. Кімакович у статті «Сучасний фольклорний анекдот: проблеми фіксації і публікування». На матеріалі казкової традиції українців та угорців Українських Карпат Л. Г. Мушкетик порушує проблему одного з основоположних концептів наївної картини світу людини – концепт «бажання».

У статті «Обряд, що виконується на другий день після хрестин в Україні, на тлі паралелей з іншими етносами» О. О. Боряк досліджує похрестини як черговий етап символічного

маркування статусу повитухи. Цікавою є спроба класифікації архаїчних елементів у системі харчування українців у дослідженні Л. Ф. Артюх «Заборони в харчуванні українців. Релігійне і етнічне». Сучасні проблеми функціонування та основні завдання, пов'язані з питаннями самоврядних молодіжних чоловічих і жіночих громад в українських селах і невеликих містах розглядає В. Г. Балушок у статті «Традиційні молодіжні угруповання і ініціалізації».

Календарна обрядовість та звичаєвість російських старообрядців, які поселилися в селищах Радуль і Добрянка на Чернігівщині в кінці XVII – XVIII ст., досліджується в статті О. Ю. Чебанюк «Календарна обрядовість старообрядців Чернігівщини: діалог культур». У центрі уваги розвідки С. П. Сегеди «Турки-месхетинці Півдня України: проблеми етнокультурної адаптації» – питання сучасного побуту турків-месхетинців, котрі оселилися на Півдні України протягом останніх десятиліть.

Самобутнє художнє явище – рублені, мальовані в інтер'єрі хати, досить поширені на теренах Полтавщини-Слобожанщини в другій половині XIX ст., описує З. С. Гудченко. Представлений нею ілюстративний матеріал використано в оформленні номера. Стаття І. Є. Головахи «Сучасні київські графіті у світлі міської фольклорної традиції» присвячена вивченню цього нового явища, що стало поширеним у сучасному міському побуті.

Рецензоване видання, де вперше в перекладі болгарською мовою представлено доробок учених ІМФЕ ім. М. Т. Рилського НАН України, сприятиме гідній репрезентації української наукової думки в Болгарії, а також інших країнах Європи і світу та подальшому розвитку спільних досліджень.